

אך גם לחכמים יש תקנה אחרת – להפריש עשרון נוסף על הששים בכלי אחר, וכשקומץ ממנו מגיעו לכלי הגדול (וערש"י ותוס' בפרטי הנגיעה. וע"ע מלאכת יו"ט).

אמנם גם לדעת הסובר שאפשר להעלות השירים לשם עצים, עדיין אין יכול לעשות כן אלא לדעת חכמים שלכל עשרון נותן לוג שמן, אבל לראב"י שנותן לוג אחד לכל מנחה, בין גדולה בין קטנה, הלא עדיין הוא בספק שמא נדר מנחה של ששים ודינה בלוג אחד, שמא נדר פחות מכן, והלא יש כאן שתי מנחות וצריך שני לוגין. (ולראב"א – בשאלה זו נחלקו רבי וחכמים).

אופן נוסף אפשרי, לא בדרך תנאי וללא שתי קמיצות, ואעפ"כ אפשר שיוצא ידי נדרו, לפי הדעה שהנודר קטן והביא גדול יצא (ובזה נחלקו רבי וחכמים לדעת רב אשי, כפי שנחלקו בדבר לענין זבח).
א. פסק הרמב"ם (מע"ה"ק טז) כחכמים, שקטן והביא גדול – יצא.

ב. ישנו אופן נוסף – להביא ששים בכלי אחד ועוד עשרון בכלי אחר, ולהתנות שהנותר על הנדר הקודם, אם ישנו, והעשרון הנוסף בכלי השני – יהא בא בתורת נדר אחר, ואופן זה אפשרי אף למ"ד אסור לערב חובה בנדבה, כי הלא שתי חובות הן – אלא שאין לנו לעשות תקנה זו, משום 'טוב אשר לא תדור' (עפ"י תוס').

ב. 'הרי עלי עצים' – לא יפחות משני גורי עצים – שתי בקעיות גדולות, שהיו מעלים על המזבח עפ"י רש"י.

נדר 'עץ' – יביא גור-עץ אחד (תוס' עפ"י שקלים יא).

לדעת רבי, הרי זה קרבן גמור וטעון קמיצה (רבא. והשירים נשרפים על המזבח. תוס') ומלח והגשה. ולדברי רב פפא טעונים עצים אחרים להבעירן, כשאר כל קרבן.

משמע בפירושו רגמ"ה שלרבי אין השיעור בשני גזירין אלא מלא קומצו יקטיר (וכיוון לסברא זו בשפת-אמת. ע"ש). ואולם התוס' (כ:) הביאו מהתוספתא שגם לרבי מביא שני גזירין (וע' ב'הדושי הגר"ז').

'לבונה' – לא יפחות מקומץ (והרים ממנו בקמצו... ואת כל הלבנה – מקיש לבונה להרמה דמנחה).

[נחלקו החכמים (בשקלים יא) האם שיעורו לפי יד הבעלים או לפי יד הכהן].

'הרי עלי למזבח' – יביא לבונה, שאין לך דבר שקרב כולו לגבי מזבח אלא לבונה.

פרשתי ואיני יודע מה פרשתי – יביא כל דבר שקרב לגבי מזבח (היינו עולת בהמה ועוף, מנחת נסכים ולבונה ויין בפ"ע) וע"פ למאן דאמר מזולפו ע"ג האשים) ואעפ"י שאינם קרבים כו' ל.ם. וערש"י, שאפשר שאותו פרש.

דף קז

קעז. מהם הכללים העולים מפרטי ההלכות בסוגיא, אודות נדרים סתמיים, שלא פורשו בהם הכמויות?

הנודר דבר למקדש ולא פרש הכמות – יש לילך אחר המשמעות המנימלית האפשרית, הן מבחינת המשמעות המילולית הן מחמת שימושי הדבר, או שאר נסיבות וגורמים אחרים, כגון:
'הרי עלי מטבע כסף' – חייב ליתן המטבע הפחותה ביותר היוצאת במקומו. 'כסף' – חתיכת כסף (= לשון-כסף; פלטה).

א. יש אומרים שמביא חתיכה שניתן לעשות ממנה כלי מנימלי (עתוס'). ויש מחמירים להרבות עד שיאמר לא לכך נתכוונתי (עפ"י רמב"ם, וע' במפרשים).

ב. הרמב"ם סתם וכתב (בהל' ערכין ב, ט) 'לא יפחות מדינר כסף' ולא חילק אם יש שם מטבע פחותה מזו אם לאו (והעירו על כך הכס"מ. וע' גם בשפת אמת. ובספר כפתור ופרח כתב שמעה אינה בצורת מטבע אלא חתיכת כסף במשקל ידוע).

'הרי עלי עולה'; יביא כבש או תור – הפחות שמביניהם באותו מקום.

א. אף על פי שרגילים לקנות הקרבן בירושלם, דעת הנודר לפי מה שהוא רואה במקומו (תוס').

ב. משמע מהרמב"ם שכשאומר 'מן הבקר' – יביא מן המעולה שבמין הבקר דהיינו שור (וע' זבח תודה).

'הרי עלי יין' – לא יפחות משלשה לוגין, שזהו השיעור הפחות לנסכים. 'שמן' – לא יפחות מלוג (כשיעור שמן למנחה, שממנה המקור לנדבת שמן ו'דון מינה ומינה'). רבי אומר: שלשה לוגין (כנסכים, שהרי נדר להביא שמן בפני עצמו (כר' טרפון ולא כר"ש ורע"ק. ע' זבחים צא) ו'דון מינה ואוקי באתריה').

'נחשת' – במשנה אמרו: לא יפחות ממעה כסף. והביאו דברי רב"י בברייתא שנותן כשיעור כלי קטן ביותר של נחשת המושמש במקדש – 'צינורא'. כמו כן הנודר להביא 'ברזל' – יביא כשיעור אמה על אמה, המשמש ל'כליא עורב' שעל גג הבית.

נחלקו אחרונים כאשר יש לדבר קצבה למעלה, שמא יש להחמיר לילך אחר המשמעות המורחבת ביותר (ע' הדושי הגרעק"א ק:).

פרש נדרו ואינו זוכר עתה מה פרש; חייב ליתן את כל האפשרויות עד שיצא מן הספק, כגון שנדר יין לנסכים – מביא כמות של היום המרובה בנסכים (יו"ט ראשון של חג שחל להיות בשבת, שנסכו בו 140 לוג יין), שעד לאותו שיעור הרי זה בספק שמא נדר כמות זו.

כלל נוסף: נדר קטן והביא גדול; לרבי, לא יצא ידי חובת נדרו. ולרבנן יצא.

הלכך, נדר בהמה מסוימת להביאנה שלמים ואינו זוכר מה נדר – לרבי, יביא פר ופרה עגל ועגלה איל ורחלה שעיר ושעירה גדי וגדיה טלה וטליה – שמא נדר אחד מכל אלו ולא יצא באחר. ולחכמים – יביא מהמין הגדול (פר ופרה, איל ורחלה, שעיר ושעירה) ודיו.

נדר 'שחור' והביא לבן, או להפך (והם שונים בטיבן ובתפקידן. עפ"י תוס') – לא יצא. גם לחכמים לכתחילה אין לו להביא אלא כמו שנדר (אור שמח).

'הרי עלי שור' – קבעו חכמים שיביא הוא ונסכיו במנה. 'עגל' – הוא ונסכיו בחמש סלעים. 'איל' – בשתים. 'כבש' – בסלע אחד.

מדאוריתא די בכל שהוא, ובלבד שראוי להקרבה (כן משמע בתוס' כאן. וע' בדבריהם בב"ב קסו: וזבחים מה. ושיטמ"ק כריתות י: באות יא – שכדי לקיים 'מבחר נדריך' יש להביא מן המוכר וזהו שיעור כבש בסלע). והרמב"ם פרש ששיעורים אלו הם מחירים הבהמות הבינוניות שבזמנם, ובכל זמן יביא את הבינוני. ואם הביא מן הכחוש – יצא.

נחת לפרש בנדרו הסכום – יביא אותם בסכום שנקב מלבד הנסכים.

דפים קז – קח

קעת. למה נועדו שלשה עשר השופרות (= קופות) שבמקדש?